

Zveza kulturnih društev Slovenije

Sedež: Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

Pisarna: Vodnikov trg 5, 1000 Ljubljana

Mija Aleš, predsednica: 031 685 548 • Maja Papič, sekretarka: 040 160 514

e-mail: info@zkds.eu • <http://www.zkds.eu>

Ministrstvo za javno upravo
Tržaška cesta 21
1000 Ljubljana

Ljubljana, 26.6.2017

Zadeva: Pripombe k Strategiji razvoja NVO in prostovoljstva

V uvodnem prvem poglavju dokument kljub ambicioznemu naslovu ne uspeva izoblikovati jasne slike področja, saj niti ne poskuša definirati polja, ki ga obdeluje. Področje NVO je široko področje, dejansko tesno povezano s prostovoljstvom, vendar to ne pomeni, da bi lahko oba pojma kar izenačevalo. Treba je definirati polje nevladnih organizacij, ki je bistveno večje od polja prostovoljstva in besedilo strategije prilagoditi temu dejstvu. Ker dokument ne opravi te osnovne delitve, ostaja nejasen in nedorečen, njegove opredelitve pa zaradi tega ne zmorejo prebiti prevelike splošnosti in postaviti jasnejših cilje ter z njimi povezanih ukrepov, s katerimi bi položaj lahko pomembno izboljšali.

V tem smislu opozarjamo že na prvi stavek, po katerem naj bi NVO po mnenju vlade »kot gradniki« civilne družbe prispevale (zgolj) k uresničevanju načel pluralnosti in demokracije v družbi. Taka opredelitev področje NVO namreč devalvira v nekakšno neobvezno in temu ustrezno nepomembno margino družbenega življenja; takšna opredelitev v bistvu zanika možnost družbenega razvoja kot samoorganiziranja in načina kritičnega nadzorovanja vladnega (oblastvenega) delovanja ter naraščajočih potencialov nevladnega sektorja. Moderne družbe vse večjo pozornost posvečajo spontanim oblikam organiziranja in nanje prenašajo vse pomembnejše naloge, ki jih sicer navadno izvaja javni sektor preko javne službe. Tekst strategije v svojem nadaljevanju nato precej govori o tem, vendar je prva definicija vendarle preveč pomembna, in jo je treba bistveno dopolniti oz. preoblikovati.

Presenetljivo je, da strategija, ki sicer povsem solidno povzame stanje v Sloveniji iz verodostojnih virov, iz katerih jasno izhaja, da je področje glede na večino drugih držav slabo razvito, ne zmore oblikovati prodornejših usmeritev, kaj šele ukrepov na tem področju. Strategija je zato izrazito defenzivna, na relaciji NVO – oblast (vladni sektor) predvideva zgolj minimalne spremembe, pri čemer oblast ne zavezuje praktično z ničemer. Prav je, da navaja pripravo zakonov za področje NVO in prostovoljstva, vendar vsaj splošne smeri oz. vsebine, v katere naj bi šli zakoni, praktično ne opredeljuje, čeravno bi moralo to biti njeno bistvo. Temeljni cilji praktično niso kvantitativno opredeljeni, kar pomeni, da so precej poljubni in da je odgovornost za njihovo izvrševanje minimalna. Besedilo tudi neodločno tava med opredeljevanjem pomena oblikovanja (podpornih)

Zveza kulturnih društev Slovenije

Sedež: Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

Pisarna: Vodnikov trg 5, 1000 Ljubljana

Mija Aleš, predsednica: 031 685 548 • Maja Papič, sekretarka: 040 160 514

e-mail: info@zkds.eu • <http://www.zkds.eu>

mrež nevladnih organizacij in med iskanjem ukrepov, ki bi zagotavljali vsaj temeljne pogoje za delo osnovnih nosilcev delovanja (društva, skupine). Menimo, da je bistveno podporo treba nuditi mehanizmom, ki vzpostavljajo trdne mreže, saj se na ta način razvije tudi samoregulacija, ki vzpostavlja približno enake pogoje delovanja. Bistveno nejasnost smo že omenili: strategija se ponekod omejuje na NVO, ki delujejo na prostovoljni pogon, spet drugje na splošno polje NVO, ki je bistveno obsežnejše. Jasna pa praktično ni nikjer.

Trije temeljni strateški razvojni cilji so zato ostali na nivoju prevelike splošnosti in je zato akcijski načrt za njihovo doseganje precej nejasen. Hkrati se zdi, da so tendence, da bi polje NVO (in prostovoljstva) na silo enotili pri čim več elementih, lahko škodljive, saj so vsebine dela NVO na posameznih področjih izrazito različne in je zato tudi status delovanja v javnem interesu zelo različen. Tudi možnosti prepuščanja nalog iz javnega v nevladni sektor se temeljito razlikuje, zaradi česar menimo, da bi morale biti oblikovanje posameznih strategij v veliko večji meri kot je to zdaj rezultat tesnega usklajevanja z resornimi ministrstvi (ki delajo v tesnem sodelovanju z področjem NVO na svojih področjih). Za zdaj te interakcije oblastvenih organov pri nastajanju strategije ni zaznati.

Najbolj kritični smo ob predlogu akcijskega načrta (zlasti v razdelku priloga za kulturo), ki razodeva popolno nepoznavanje organizacijske strukture na tem področju. V akcijskem načrtu oz. njegovi prilogi so upoštevani zgolj tisti nosilci oz. NVO, »ki delujejo v interesu manjšinskih etničnih skupnosti in invalidov«. Lepo bi bilo, če bi predlagatelj besedila razložil, kaj so manjšinske etnične skupnosti, saj ta izraz srečujemo prvič in si zato z njim ne moremo prav nič pomagati. Delno temu kasneje doda prostovoljstvo na področju varovanja kulturne dediščine in knjižničarstva, ki ju sicer predvideva tudi zakon. Predlagatelj v nobenem delu besedila tudi ne pojasni, zakaj takšna razdelitev, ki odmisli večino NVO s tega področja, in ki je po našem mnenju ni mogoče utemeljevati z nobenim od veljavnih zakonodajnih oz. razvojnih dokumentov. Pristajamo na to, da je sicer taka delitev možna, vendar jo je treba ustrezno argumentirati, da bi se o akcijskih načrtih lahko produktivno pogovarjali.

Ni nam torej znano, zakaj so na področju kulture iz strateškega načrta izpuščene praktično vse ostale NVO, ki predstavljajo jedro nevladnega organiziranja: društva, ki združujejo poklicne ustvarjalce, temu podobne umetniške zadruge, navsezadnje pa tudi ljubiteljska kulturna društva, ki so tudi v primerjavi s podobnimi društvi v drugih državah na visoki organizacijski in kvalitetni ravni ter je njihovo delovanje v bistvu prostovoljno.

Če povzamemo: predloženi dokument je potrebno v tej fazi bistveno dopolniti, vnesti vanj jasne definicije in kriterije razvrščanja posameznih subjektov v določene kategorije, opredeliti polje prostovoljstva in njegove nosilce, in s tako dopoljenih razvidnih pozicij oblikovati konkretnije usmeritve, še posebej akcijski program. To toliko bolj velja tudi za področje kulture. Zdi se nam, da v tej fazi zato oblikovanje konkretnih pripomb v amandmajski obliki še ni smiselno.

Pripravil: Mag. Jože Osterman, Zveza kulturnih društev Slovenije